

НА ПЪТЪ

Разказъ

ЛЮДМИЛА МЛАДЕНЧЕВА

По тѣсната каменна уличка изкачва единъ младъ русъ мжжъ безъ шапка, съ два голѣми куфари и спира предъ вратата. Единъ мигъ мжжътъ се оглежда, после блѣсва съ кракъ широката врата и влиза. Широкъ дворъ, съ стари дървета и на дъното сжщо стара кжща съ потъмнѣлъ покривъ, широка стрѣха и малки прозорци.

— Дѣдо Кунчо . . .

Никой не се обади. Едно черно кученце изскочи отнѣкжде, спусна се и залая сърдито. Хемъ лаеше и тичаше напредъ, хемъ не смѣеше да приближи мжжа. Следъ малко отъ кжщата излѣзе и застана на прага млада жена, съ черни дрехи, лицето ѝ бѣло и кржгло. Тя погледна учудено къмъ мжжа, после изведнажъ, като че ли се сѣти нѣщо, плесна съ ржце и се засмѣ високо. Тя повика кучето и като обу скжсанитѣ чехли на боси крака, изтича презъ двора.

— Ама, ти ли си, Спиридоне! Гледамъ и не мога да те позная. Ха, добре дошелъ!

Тя му подаде ржка, като на старъ приятель.

— Кжде е дѣдо Кунчо?

— Лѣтно време дѣдо ти Кунчо стои ли тукъ? Все по мандритѣ горе.

Въ стаята Спиридонъ свободно се отпусна. Лѣхна го хладина, и бѣлитѣ чисто опрани пердета миришеха на нѣкаква изсѣхнала трева, а дѣскитѣ слабо розавѣха. Той се изправи до прозореца, и главата му опрѣ чакъ до тавана.

— Седни да си починешъ — каза Дара — какъ така се сѣти да дойдешъ? Пъкъ не се обади толкова време.

— Пролѣтътъ съ дѣдо Кунчо се виждахме на панаира и той ми каза за тебе, нещастие ти се случило и сега вдовица, а?

Дара въздѣхна, и лицето ѝ се помрачи, но като погледна госта веднага се разведри.

Отъ прозореца нахлу миризма на напеченъ отъ слънцето боръ и на спарена прѣсно окосена трева.

Спиридонъ разсѣяно погледна изъ стаята. Всичко му бѣше познато, дори и старитѣ портрети наредени надъ килимчето вече избѣлѣло отъ слънцето. Нѣмаше нищо ново въ тази стая. Все сжщата избѣлѣла отъ годинитѣ черга, малка за голѣмата стая, сжщия желѣзенъ креватъ покритъ съ бѣлъ чаршафъ съ тантели и сжщитѣ два стола съ сламени седалища, на мѣста разплетени. На срѣдата бѣше сжщата кржгла маса, постлана съ червена тъкана покривка и на нея ваза съ нѣкаква изсѣхнала трева, може би отъ миналата година поставена за украшение.

Дара погледна двата голѣми куфара оставени срѣдъ стаята.

— Ти кжде съ тѣзи куфари? Какво носишъ въ тѣхъ?

— За нѣколко деня съмъ дошелъ, а после София ще гоня, тамъ магазинъ за обуца ще отварямъ, голѣмъ магазинъ.

И той клекна предъ куфаритѣ, отвори ги.

— На да видишъ, да се увѣришъ.

И по пода весело се търкулиха калѣпи. Отъ тѣхния шумъ въ стаята стана изведнажъ по-весело и приятно. А отъ другия куфаръ, пълненъ съ пили, гвоздейчета, ножове, заскриптѣ шумъ, като отъ крилата на нѣкакви насѣкоми скрити вжтре.

— Ама ти всичко си помѣкналъ — смѣеше се Дара, и като клекна до куфаритѣ, пицаше ту калѣпитѣ, ту кутийкитѣ съ клечкитѣ.

— Нали ти казахъ, София ще гоня.

Въ неговитѣ ясни очи свѣтнаха пламѣчета, огрѣха лицето му и дълго време не угаснаха.

— Ха, сега да вървя малко изъ града, да видя хората, пъкъ другъ пътъ ще ти разказвамъ.

И той излѣзе. Стжпваше тежко, и дѣскитѣ пращѣха отъ стжпкитѣ му.

Дара остана сама въ стаята. Този Спиридонъ все сжщия, веселъ, разговорливъ, и съ голѣми планове въ главата. Все такъвъ го знаеше Дара. Ще дойде отнѣкжде, ще се спре при тѣхъ, ще разказва на дълго и широко и все ще се смѣе за всичко. И наоколо изведнажъ става весело отъ неговото присѣствие. Така и сега. Каточели нѣкой запѣ високо и весело въ тази стара, тиха отъ години кжща. Дара излѣзе отъ стаята, премина бързо двора, подгони кучето легнало предъ кухнята и влѣзе вжтре. Миришеше на влага, на вкиснато млѣко и угаснала пепель отъ дърва. Дара се залови да сготви нѣщо. Такъвъ гостъ трѣбва добре да се посрещне. Дара цѣла потръпна отъ радостъ.

На отсрещнитѣ хълмове тревитѣ се люлѣха, и сѣнки пълзѣха отъ единия край до другия. Дара застана на прага, докато се разгори огънятъ, и загледа съ свѣтнали очи синьото изопнато небе, зеленитѣ борове и тревата, огъната отъ вѣтъра, трѣгнала сякашъ на пътъ. Може би русиятъ мжжъ донесе тази радостъ на Дара. Донесе я и я изсипа предъ краката ѝ. Въ куфаритѣ нѣмаше каточели само общарски калѣпи, имаше нѣщо свѣтло, по-свѣтло отъ синьото издухано небе и по-весело отъ ластовичкитѣ съ плюшенитѣ крила.

Отъ този день радостъта прелетѣ като щъркелъ надъ Дарината кжща и сви гнѣздо на комина. Тя ставаше сутринъ рано, помиташе двора, изкарваше кравитѣ, сваряваше издоеното млѣко и по нѣколко пъти отиваше до стаята на Спиридонъ и се заслушваше, дали е станалъ.

Още щомъ дойде високиятъ снаженъ мжжъ, нѣщо се промѣни въ тази кжща. Най-първо Дара изхвърли изсушената трева отъ вазата, защото Спиридонъ не я харесваше, и постави цвѣта отъ градината. И сега въ стаята миришеше на градински макъ, на латинки и бѣлъ шибой. Сутринъ Спиридонъ ставаше винаги веселъ, отиваше на чешмата, дълго плискаше лицето си съ вода, сапунисваше главата си, разтриваше я, и бѣли парчета сапунена пѣна се лепѣха по зелената трева. Той говорѣше високо, смѣеше се и разказваше за своя голѣмъ общарски магазинъ:

— Съ витрина ще бжде, Даро, голѣма и свѣтла. И като наредя онѣзи обувки, като свѣтне оная витрина, обувкитѣ ще оживѣятъ и ще се усмихвватъ на хората.

И той продължаваше да плиска розовото си лице съ студена вода.

Вечеритѣ бѣха все тихи, топли и напоени съ миризмата на боръ и на крави, които се връщаха отъ паша.

Една вечеръ Спиридонъ дойде късно.